

RIIGIKAITSELISTE SUNDKOORMISTE SEADUS

Vastu võetud 22. 02. 1995. a seadusega (RT I 1995, 25, 352), jõustunud 25. 03. 1995.

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

26.06.1996 (RT I 1996, 49, 953) 26.07.1996

19. 06. 2002 (RT I 2002, 61, 375) 1. 08. 2002

19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 1. 09. 2002

22. 01. 2003 (RT I 2003, 13, 69) 1. 05. 2003, osaliselt 1. 01. 2004

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega kehtestatakse riigikaitsele sundkoormised ning nende määramise ja täitmise kord.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

[RT I 2002, 61, 375 - jõust. 1. 08. 2002]

§ 2. Riigikaitsele sundkoormised

Riigikaitsele sundkoormised (edaspidi sundkoormised) on:

- 1) sundvõõrandamine (rekvireerimine);
- 2) sundkasutus ja sundvaldus;
- 3) veokohustus;
- 4) töökohustus.

§ 3. Sundkoormiste määramine

Sundkoormisi määratakse ja tehakse teatavaks rahuajal. Lähtudes riigikaitsealistest vajadustest, määratakse sundkoormisi ka sõjaseisukorra ajal.

§ 4. Sundkoormiste täitmine

[Lõike 1 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(1) Sundkoormisi täidetakse isikute poolt sõjaseisukorra ajal.

[Lõike 1 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(1) Sundkoormisi täidetakse isikute poolt sõjaseisukorra ajal. Sundkoormiste täitmine võidakse ette näha ka sõjalise valmisoleku tõstmisel või mobilisatsiooni läbiviimisel.

(2) Sõjaseisukorra väljakuulutamisel kuuluvad rahuajal isikutele määratud ja teatavaks tehtud sundkoormised täitmisele täiendava korralduseta.

(3) Sõjaseisukorra ajal isikutele määratud sundkoormised kuuluvad täitmisele viivitamatult või ettenähtud tähtajal.

(4) Kui isikule määratud ja teatavakstehtud sundkoormist ei ole võimalik täita vara hävimise, kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu või muul põhjusel, teatab isik temale koormise määranud organile sellest:

1) rahuajal 10 päeva jooksul;

2) sõjaseisukorra ajal viivitamatult.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

[Paragrahv 4¹ jõustub 1. 01. 2004]

§ 4¹. Sundkoormiste üle arvestuse pidamine

Sundkoormiste üle peetakse kesket arvestust mobilisatsiooni riiklikus keskreistris.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 01. 2004]

§ 5. Andmete saladuses hoidmine

Isikud on vastutavad sundkoormistega seotud riigi- ja ärisaladuse hoidmise eest seaduses ettenähtud alustel ja korras.

§ 6. Hüvise või pensioni maksmine

Isiku töövõime kaotuse või surma korral, kui see oli tingitud sundkoormise täitmisest, makstakse hüvist või pensioni vastavalt seadusele.

§ 7. Sundkoormise määramise otsuse vaidlustamine

(1) Isik, kes leiab, et sundkoormise määramisega on tema õigusi rikutud, võib pöörduda sundkoormise määranud organi või kohtu poole sundkoormise otsuse vaidlustamiseks.

(2) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375 - jõust. 1. 08. 2002]

§ 8. Kahju hüvitamine

(1) Isikule sundkoormisega tekitatud kahju hüvitatakse seadusega sätestatud korras.

[Lõige 1¹ jõustub 1. 05. 2003]

(1¹) Isikule rahuajal rakendatud sundkoormisega tekitatud kahju hüvitatakse riigivastutuse seaduse (RT I 2001, 47, 260; 2002, 62, 377) alusel.

(2) Sundkoormisega tekitatud kahjuna ei käsitata vara hävimist, riknemist või vara väärtuse vähenemist sõjategevuse läbi.

[Lõige 3 kehtetu alates 1. 05. 2003]

(3) Valla- ja linnavalitsustele käesoleva seaduse alusel pandud kohustuste täitmisega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

2. peatükk

RIIGIKAITSELISTE SUNDKOORMISTE KOONDKAVA VÄLJATÖÖTAMISEKS JA SELLE RAKENDAMISEKS PÄDEVAD ORGANID

§ 9. Vabariigi Valitsuse pädevus

Vabariigi Valitsus:

1) kinnitab kaitseministri ettepanekul riigikaitseliste sundkoormiste koondkava (edaspidi sundkoormiste koondkava);

2) otsustab vara sundkasutusele võtmise käesoleva seaduse §-de 28 ja 29 järgi;

[Alapunkti 3 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

3) suunab ja koordineerib ministeeriumide, maavanemate ning muude riigikaitse ülesandeid täitvate organite tegevust sundkoormiste korraldamisel koostöös valla- ja linnavalitsustega;

[Alapunkti 3 sõnastus alates 1. 05. 2003]

3) suunab ja koordineerib ministeeriumide ning muude riigikaitse ülesandeid täitvate organite tegevust sundkoormiste korraldamisel;

4) kehtestab asutuste, ettevõtete ja isikute nimekirjad, kelle sõidukid, ujuvahendid, õhusõidukid ja muu vara ei kuulu või kuuluvad piiratud hulgal sõjaseisukorra ajal sundvõõrandamisele või sundkasutusele võtmisele;

5) kehtestab sundkoormiste rakendamiseks vajalikud juhendid ja dokumentide vormid;

6) otsustab muid sundkoormistega seotud küsimusi, mis käesoleva seadusega ei ole antud teiste organite pädevusse.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 10. Ministeeriumide pädevus

(1) Kaitseministeerium:

1) töötab koostöös kaitseväge juhataja ja vastavate ministeeriumidega välja sundkoormiste koondkava ja esitab selle kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele;

2) teeb sundkoormiste koondkavast tulenevad sundkoormised teatavaks ministeeriumidele, maavanematele või muudele isikutele;

3) otsustab isikutele sundkoormiste määramise vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17 ja 24;

[Alapunkt 3¹ jõustub 1. 05. 2003]

3¹) korraldab rahuajal riigikaitseosakondade kaudu sundkoormiste määramist kaitseväge vajadusteks ning sundkoormiste rakendamist kaitseväge vajadusteks sõjalise valmisoleku tõstmisel või mobilisatsiooni läbiviimisel;

4) määrab sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud või nendest moodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18 ja 25;

5) nõuab sundkoormistega seotud informatsiooni ministeeriumidelt, maavanematelt, valla- ja linnavalitsustelt ning muudelt isikutelt;

6) korraldab ja koordineerib sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise komisjonide ning vastavate volinike tööd;

7) kontrollib käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

(2) Muud ministeeriumid:

- 1) töötavad Kaitseministeeriumilt saadud riigikaitseliste suuniste alusel välja ettepanekud sundkoormiste koondkava koostamiseks;
- 2) teevad isikutele sundkoormiste koondkava alusel teatavaks neile määratud sundkoormised käesoleva seaduse §-de 17 ja 24 järgi;
- 3) otsustavad isikutele sundkoormiste määramise vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17 ja 24;
- 4) määravad sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud või nendest moodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18 ja 25;
- 5) nõuavad isikutelt seoses riigikaitseliste ülesannetega saadud informatsiooni;
- 6) kontrollivad käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

[Paragrahvi 11 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 11. Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja pädevus

Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja:

- 1) töötab välja ettepanekud sundkoormiste koondkava koostamiseks ja esitab need Kaitseministeeriumile;
- 2) korraldab ja tagab sundvõõrandatud ja sundkasutusele võetud vara õigeaegse vastuvõtmise kaitseväe väeosade ja üksuste poolt;
- 3) otsustab, lähtudes riigikaitselistest vajadustest, sundkoormiste määramise isikutele sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse §-de 17 ja 24 järgi ning teeb valla- või linnavalitsusele ettepaneku töökohustuse määramise otsustamiseks käesoleva seaduse § 40 järgi;
- 4) kontrollib sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

[Paragrahvi 11 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 11. Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja pädevus

(1) Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja:

- 1) töötab välja ettepanekud sundkoormiste koondkava koostamiseks ja esitab need Kaitseministeeriumile;
- 2) korraldab ja tagab sundvõõrandatud ja sundkasutusele võetud vara õigeaegse vastuvõtmise kaitseväe väeosade ja üksuste poolt;

3) [kehtetu - RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

4) kontrollib sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

(2) Kaitseväge ülemjuhataja ja talle alluvad ülemad sõjaseisukorra ajal:

1) nõuavad sisse riigikaitseosakondade poolt rahuajal määratud sundkoormised;

2) määravad vajadusel täiendavaid sundkoormisi ja nõuavad need sisse;

3) otsustavad töökohustuse määramise käesoleva seaduse § 40 järgi.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

[Paragrahv 12 kehtetu alates 1. 05. 2003 - RT I 2003, 13, 69]

§ 12. Maavanemate pädevus

Maavanemad:

1) vaatavad läbi ja kinnitavad sundkoormiste jaotuskavad valla- ja linnavalitsustele sundkoormiste koondkava alusel;

2) kontrollivad käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

[RT I 1996, 49, 953 – jõust. 26.07.1996]

[Paragrahv 13 kehtetu alates 1. 05. 2003 - RT I 2003, 13, 69]

§ 13. Valla- ja linnavalitsuse pädevus

Valla- ja linnavalitsus:

1) peab sundkoormiste arvestust;

2) otsustab isikutelt vara sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise ning isikutele veokohustuse ja töökohustuse määramise vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17, 24, 34 ja 40;

3) teeb isikutele teatavaks neile määratud sundkoormised;

4) määrab sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud või nendest moodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18 ja 25;

5) nõuab vajalikku informatsiooni ja kontrollib sundkoormiste õigeaegset täitmist sõjaseisukorra väljakuulutamisel;

6) kontrollib käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

3. peatükk

SUNDVÕÖRANDAMINE

[Paragrahvi 14 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 14. Sundvõõrandamise mõiste

Sundvõõrandamine käesoleva seaduse mõistes on sõjaseisukorra ajal omanikult vara riigikaitsealisteks vajadusteks riigi omandisse äravõtmine.

[Paragrahvi 14 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 14. Sundvõõrandamise mõiste

Sundvõõrandamine käesoleva seaduse mõistes on omanikult vara riigikaitsealisteks vajadusteks riigi omandisse äravõtmine.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 15. Sundvõõrandamisele kuuluv vara

Sundvõõrandada võidakse:

- 1) kütte- ja määrdeaineid;
- 2) toiduaineid;
- 3) ravimeid ja ravivahendeid;
- 4) muud vallasvara, mis vara omadustest lähtuvalt on äratarvitatav.

§ 16. Sundvõõrandamisele mittekuuluv vara

Sundvõõrandamisele ei kuulu:

- 1) muuseumide ja arhiivide vara;
- 2) kirikute ja koguduste, usuühingute ning nende liitude vara, mida kasutatakse riiusteenistuseks;
- 3) välisriikide saatkondadele, konsulaatidele, esindustele ja neis töötavatele välisriikide kodanikele kuuluv vara, mis on ametialaseks ja isiklikuks kasutamiseks;

4) vara, mis rahvusvaheliste kokkulepete või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normide alusel ei kuulu sundvõõrandamisele;

5) isikule kuuluv vara, mille loetelu on sätestatud tsiviilkohtupidamise seadustiku (RT I 1993, 31/32, 538; 1994, 1, 5) lisas nr. 2;

6) käesoleva seaduse § 9 punktis 4 tähendatud isikute vara.

§ 17. Vara sundvõõrandamise otsustamiseks pädevad organid

(1) Isikutelt vara sundvõõrandamise otsustamiseks on rahuajal pädevad:

[Alapunkti 1 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

1) valla- ja linnavalitsused sundkoormiste koondkava alusel maavalitsuselt saadud ülesande järgi;

[Alapunkti 1 sõnastus alates 1. 05. 2003]

1) riigikaitseosakonnad;

2) ministeeriumid sundkoormiste koondkavas antud ülesande järgi.

[Alapunkti 2 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(2) Valla- ja linnavalitsused ning ministeeriumid:

1) peavad sundvõõrandamiste arvestust;

2) korraldavad sundvõõrandamise käsundite isikutele kätteandmise rahuajal ja vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse §-s 18 märgitud korras;

3) kontrollivad vara sundvõõrandamise otsuse täitmise võimalikkust.

[Alapunkti 2 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(2) Riigikaitseosakonnad ning ministeeriumid:

1) peavad sundvõõrandamiste arvestust;

[Alapunkti 2 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

2) korraldavad sundvõõrandamise käsundite isikutele kätteandmise rahuajal ja vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse §-s 18 märgitud korras;

[Alapunkti 2 sõnastus alates 1. 05. 2003]

2) korraldavad sundvõõrandamise käsundite isikutele kätteandmise rahuajal;

3) kontrollivad vara sundvõõrandamise otsuse täitmise võimalikkust.

(3) Kaitseväe ülemjuhataja otsustab vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal, lähtudes riigikaitsealistest vajadustest. Väeosa ülem võib otsustada vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal, lähtudes sõjategevuse huvidest ja teatades sellest kaitseväe ülemjuhatajale.

[Lõike 4 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(4) Kaitseväe ülemjuhataja käsul väeosa ülem või maakonna ja linna riigikaitse osakonna (edaspidi kohaliku riigikaitse osakonna) ülem:

1) korraldab isikutelt vara sundvõõrandamise käesoleva seaduse § 18 2. lõikes märgitud korras;

2) peab sundvõõrandamiste arvestust.

[Lõike 4 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(4) Sundvõõrandamiseks pädev organ kannab andmed sundvõõrandamise määramise või täitmise kohta mobilisatsiooni riiklikusse keskreistrisse.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003; osaliselt 1. 01. 2004]

§ 18. Vara sundvõõrandamise kord

[Lõige 1 kehtetu alates 1. 05. 2003 - RT I 2003, 13, 69]

(1) Vara sundvõõrandamiseks ja vastuvõtmiseks sõjaseisukorra ajal määratakse rahuajal valla- või linnavalitsuse või vastava ministeeriumi poolt:

1) vastavad volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid;

2) sundvõõrandatava vara vastuvõtupunktid.

[Lõike 2 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(2) Vara sundvõõrandamiseks ja vastuvõtmiseks sõjaseisukorra ajal määratakse väeosa ülema või kohaliku riigikaitse osakonna ülema poolt vastavad volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

[Lõike 2 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(2) Vara sundvõõrandamiseks ja vastuvõtmiseks sõjalise valmisoleku tõstmisel, mobilisatsiooni läbiviimisel või sõjaseisukorra ajal määratakse väeosa ülema, kohaliku riigikaitseosakonna juhataja või vastava ministeeriumi poolt volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

(3) Sundvõõrandamise käsundi alusel sundvõõrandamisele kuuluv vara toimetatakse sundvõõrandamise käsundis ettenähtud kohta omaniku või valdaja poolt. Vara võidakse vastu võtta ka selle asukohas.

(4) Sundvõõrandatav vara võetakse vastu vastava sundvõõrandamise voliniku (komisjoni) poolt koostatud üleandmise-vastuvõtmise akti alusel. Üks eksemplar aktist antakse omanikule või valdajale.

(5) Volinikud (komisjonid) vastutavad sundvõõrandatud vara säilimise eest kuni selle üleandmiseni ja tagavad selle saatmise määratud kohta ettenähtud tähtajaks.

(6) Kaitseväe ülemjuhataja loal võib vastav volinik (komisjon):

1) anda sundvõõrandatud vara vastutavale hoiule isikule, kellelt vara sundvõõrandati;

2) pikendada sundvõõrandamise käsundis ettenähtud vara üleandmise tähtaega kohustusega toimetada nimetatud vara kindlaksmääratud tähtajaks vastuvõtupunkti.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 19. Sundvõõrandatava vara vastuvõtmise nõuded

(1) Sundvõõrandatav vara peab vastama riiklikult kehtestatud standarditele, tehnilistele ja kvaliteedinõuetele.

(2) Vedel- ja puisteained peavad olema nõuetekohases taaras, pakendis või mahutis.

(3) Vara üleandmise-vastuvõtmise aktis märgitakse sundvõõrandatud vara kogus, hulk, vastavus kehtivatele standarditele, tehnilistele ja kvaliteedinõuetele ning vara amortiseerumise aste.

§ 20. Sundvõõrandamisele kuuluva vara võõrandamise keeld

(1) Rahuajal isikule kätteantud sundvõõrandamise käsundis nimetatud vara on keelatud võõrandada alates sõjaseisukorra väljakuulutamisest.

(2) Sõjaseisukorra ajal isikule kätteantud sundvõõrandamise käsundis nimetatud vara on keelatud võõrandada alates vastava käsundi kätteandmise ajast.

4. peatükk

SUNDKASUTUS

[Paragrahvi 21 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 21. Sundkasutuse mõiste

Sundkasutus on käesoleva seaduse mõistes vara ajutine kasutamine sõjaseisukorra ajal riigikaitseks vajaduseks.

[Paragrahvi 21 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 21. Sundkasutuse mõiste

Sundkasutus on käesoleva seaduse mõistes vara ajutine kasutamine riigikaitseks vajaduseks.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 22. Sundkasutusele võetav vara

Sundkasutusele võidakse võtta:

- 1) maatükke;
- 2) sõidukeid, ujuvvahendeid ja õhusõidukeid;
- 3) ettevõtteid (sh. haiglaid);
- 4) masinaid ja seadmeid;
- 5) ehitisi ja rajatisi;
- 6) elektri-, side-, gaasi- ja muid liine;
- 7) relvi, optika- ja mõõte- ning arstiriistu;
- 8) muud vallasvara.

§ 23. Sundkasutusele mittevõetav vara

Sundkasutusele ei võeta käesoleva seaduse §-des 15 ja 16 loetletud vara.

§ 24. Vara sundkasutusele võtmiseks pädevad organid

(1) Vabariigi Valitsuse poolt otsustatakse vara sundkasutusele võtmine käesoleva seaduse §-de 28 ja 29 järgi. Nimetatud vara sundkasutusele võtmise korraldab vastav ministeerium.

[Lõike 2 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(2) Vara sundkasutusele võtmine otsustatakse muudel juhtudel vastava ministeeriumi või valla- või linnavalitsuse poolt sundkoormiste koondkavas antud ülesande alusel.

[Lõike 2 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(2) Vara sundkasutusele võtmine otsustatakse muudel juhtudel vastava ministeeriumi või riigikaitseosakonna poolt sundkoormiste koondkavas antud ülesande alusel.

(3) Kaitseväe ülemjuhataja otsustab vara sundkasutusele võtmise sõjaseisukorra ajal, lähtudes riigikaitsealistest vajadustest. Väeosa ülem võib otsustada vara sundkasutusele võtmise sõjaseisukorra ajal, lähtudes sõjategevuse huvidest ja teatades sellest kaitseväe ülemjuhatajale.

(4) Vara sundkasutusele võtmiseks pädevad organid:

- 1) peavad sundkasutusele võetavate varade arvestust;
- 2) korraldavad isikutele vara sundkasutusele võtmise käsundite kätteandmise ja vara sundkasutusele võtmise;
- 3) kontrollivad vara sundkasutusele võtmise võimalikkust;
- 4) korraldavad sundkasutusele võetud vara isikutele tagastamist.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 25. Sundkasutusele võtmise kord

[Lõige 1 kehtetu alates 1. 05. 2003]

(1) Vara sundkasutusele võtmiseks sõjaseisukorra ajal määratakse rahuajal vastava ministeeriumi, valla- või linnavalitsuse poolt vastavad volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

[Lõike 2 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

(2) Sõjaseisukorra ajal määratakse väeosa või kohaliku riigikaitse osakonna ülema poolt vara sundkasutusele võtmiseks vastavad volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

[Lõike 2 sõnastus alates 1. 05. 2003]

(2) Vara sundkasutusele võtmiseks sõjalise valmisoleku tõstmisel, mobilisatsiooni läbiviimisel või sõjaseisukorra ajal määratakse väeosa ülema, kohaliku riigikaitseosakonna juhataja või vastava ministeeriumi poolt volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

(3) Vara võetakse sundkasutusele vastava voliniku (komisjoni) poolt koostatud üleandmise-vastuvõtmise akti alusel. Üks eksemplar aktist antakse omanikule või valdajale.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 26. Sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki sundkasutusele võtmine

(1) Sundkasutusele võetava sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele, olema komplekteeritud ettenähtud varustuse, tööriistade ja muude sundkasutusele võtmise käsundis ettenähtud vahenditega ning tangitud kütusega täismahus.

(2) Sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki vastuvõtmisel kontrollitakse selle riiklikku registreerimistunnistust, tehnilist seisundit ja komplekteeritust. Kui sõiduki, ujuvvhendi või õhusõiduki tehniline seisund ei vasta nõuetele, võib vastav volinik (komisjon) nõuda rikke parandamist omaniku või valdaja kulul ettenähtud tähtajaks.

(3) Koos sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõidukiga võib kohustada ka selle juhti või meeskonda juhtima ja hooldama sõidukit, ujuvvhendit või õhusõidukit. Nimetatud isikuid on väeosa ülemal õigus hoida oma käsutuses kuni seitse ööpäeva, mille jooksul nad on väeosa toidul kaitseväge normide kohaselt. Käesoleva lõike nõuded ei laiene reservohvitseridele.

(4) Käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud isikute tööleping peatub kohustuse täitmise ajal töölepingu seaduse (RT 1992, 15/16, 241; 1993, 10, 150; RT I 1993, 26, 441) § 55 punkti 5 järgi. Töötajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele (RT I 1994, 11, 154; 1995, 12, 120).

§ 27. Ettevõtte sundkasutus

(1) Ettevõtte sundkasutus on:

- 1) ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitseliste ülesannete andmine;
- 2) ettevõtte ajutine riigi valdusesse võtmine.

(2) Ettevõtte omanik või valdaja on kohustatud võimaldama vastava ministeeriumi esindajal või selleks volitatud ametiisikul tutvuda ettevõtte tootmisvõimaluste ja tooraine ning materjalide tagavaradega nii rahuajal kui sõjaseisukorra ajal.

(3) Tehingud sundkasutusele võetud ettevõtte varustamiseks seadmete, tooraine ja materjalidega kuuluvad sõjaseisukorra väljakuulutamisel hankijate ja tarnijate poolt täitmisele esmajärjekorras.

§ 28. Ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitseliste ülesannete andmine

(1) Ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitseliste ülesannete andmise õigus on Vabariigi Valitsusel ja sõjaseisukorra ajal ka kaitseväe ülemjuhatajal, lähtudes riigikaitselistest vajadustest. Väeosa ülem võib sõjaseisukorra ajal anda ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslikke riigikaitselisi ülesandeid, lähtudes sõjategevuse huvidest ja teatades sellest kaitseväe ülemjuhatajale.

(2) Sundkasutusele võtmise käsundi alusel on ettevõtte omanik või valdaja kohustatud:

1) ettenähtud tähtjaks koostama saadud riigikaitseliste ülesannete täitmise kava ja esitama selle kooskõlastamiseks ja kinnitamiseks vastavale ministeeriumile;

2) sõjaseisukorra väljakuulutamisel viivitamatult asuma täitma kohustuslikke riigikaitselisi ülesandeid vastavalt kinnitatud kavale.

(3) Sõjaseisukorra ajal antud riigikaitselist ülesanded kuuluvad ettevõtte omaniku või valdaja poolt täitmisele viivitamatult või ettenähtud tähtjaks.

§ 29. Ettevõtte ajutine riigi valdusesse võtmine

(1) Kui ettevõtte omanik või valdaja ei täida või keeldub täitmast ettevõttele antud kohustuslikku riigikaitselist ülesannet, võidakse sõjaseisukorra ajal, lähtudes üldistest riigikaitselistest huvidest, ettevõtte võtta ajutiselt riigi valdusesse Vabariigi Valitsuse või kaitseväe ülemjuhataja poolt.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ettevõtte ajutiselt riigi valdusesse võtmise korraldab vastav ministeerium või kaitseväe ülemjuhataja, kelle poolt nimetatakse sundkasutuse ajaks ettevõtte juhtkond.

§ 30. Elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide ning masinate ja seadmete sundkasutusele võtmine

(1) Sundkasutusele võetavate elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide ning masinate ja seadmete tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele.

(2) Elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide vastuvõtmisel kontrollitakse nende tehnilist seisundit. Kui elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide ning masinate ja seadmete tehniline seisund ei vasta kehtivatele nõuetele, võib vastav volinik (komisjon) nõuda rikke parandamist omaniku või valdaja kulul ettenähtud tähtjaks.

§ 31. Sundkasutusele võtmisele kuuluva vara vöörandamise keeld

(1) Rahuajal isikule kätteantud sundkasutusele võtmise käsundis nimetatud vara on keelatud võõrandada alates sõjaseisukorra väljakuulutamisest.

(2) Sõjaseisukorra ajal isikule kätteantud sundkasutusele võtmise käsundis nimetatud vara on keelatud võõrandada alates vastava käsundi kätteandmise ajast.

§ 32. Sundkasutusele võetud vara tagastamine

(1) Vara osalisel või täielikul säilimisel tagastatakse see omanikule või valdajale sõjaseisukorra lõppemisel või sõjaseisukorra ajal vara kasutamise vajaduse möödumisel Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras ja tähtajal.

(2) Vara tagastamise kohta koostatakse vastava voliniku (komisjoni) ja vara omaniku või valdaja poolt vara üleandmise-vastuvõtmise akt.

(3) Vara omanikul on õigus loobuda tagastatava vara vastuvõtmisest selle kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu või muul põhjusel.

(4) Tagastatava vara vastuvõtmisest loobumisel koostatakse vastava voliniku (komisjoni) ja omaniku poolt tagastatava vara vastuvõtmisest loobumise akt.

5. peatükk

VEOKOHUSTUS

[Paragrahvi 33 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 33. Veokohustuse mõiste

Veokohustus on riiklik kohustus sõiduki, ujuvvahendi või õhusõiduki omanikule või valdajale vedude teostamiseks koos juhi või meeskonnaga sõjaseisukorra ajal riigikaitselisteks vajadusteks.

[Paragrahvi 33 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 33. Veokohustuse mõiste

Veokohustus on riiklik kohustus sõiduki, ujuvvahendi või õhusõiduki omanikule või valdajale vedude teostamiseks koos juhi või meeskonnaga riigikaitselisteks vajadusteks.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

[Paragrahvi 34 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 34. Veokohustuse otsustamiseks pädevad organid

(1) Veokohustuse otsustamiseks sõjaseisukorra ajal on pädevad:

- 1) valla- ja linnavalitsused;
- 2) kohalike riigikaitseosakondade ülemad;
- 3) väeosade ülemad või nende poolt volitatud isikud.

(2) Veokohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

[Paragrahvi 34 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 34. Veokohustuse otsustamiseks pädevad organid

(1) Veokohustuse otsustamiseks sõjalise valmisoleku tõstmisel, mobilisatsiooni läbiviimisel ja sõjaseisukorra ajal on pädevad:

- 1) ministeeriumid;
- 2) kohalike riigikaitseosakondade ülemad;
- 3) väeosade ülemad või nende poolt volitatud isikud.

(2) Veokohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 35. Veokohustuse kestus

(1) Veoks võib juhti või meeskonda kohustada mitte kauemaks kui 24 tunniks. Vajadusel võidakse veokohustuse kestust ühekordselt pikendada veel kuni 24 tunniks.

(2) Veokohustuse kestuseks ujuvvahendiga on saadud kohustuse täitmise aeg.

§ 36. Veokohustuse tingimused

(1) Veokohustus peab arvestama sõiduki, ujuvvahendi või õhusõiduki otstarvet ja tehnilisi tingimusi.

(2) Sõiduki, ujuvvahendi või õhusõiduki tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele sõitjate ja veoste vedudeks.

(3) Juhile või meeskonnale antakse kaitseväge normide järgi toiduaineid ning nende sõidukile, ujuvvahendile või õhusõidukile võidakse anda vajalikke aineid ja materjale tasuta.

§ 37. Veokohustuse hüvitamine

Veokohustuse täitmise ajal peatub veokohustuse saanud töötaja tööleping töölepingu seaduse § 55 punkti 5 järgi. Töötajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele.

6. peatükk

TÖÖKOHUSTUS

§ 38. Töökohustuse mõiste

Töökohustus on riigikaitseliste tööde ja ülesannete täitmise kohustus Eestis alaliselt elavale füüsilisele isikule sõjaseisukorra ajal.

§ 39. Töökohustusest vabastamine

Töökohustusest vabastatakse:

- 1) riigiteenistujad, kohaliku omavalitsuse organite teenistujad ning kaitseväe tegevteenistuses olevad isikud;
- 2) välismaalased, kes rahvusvaheliste lepingute või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normide alusel on vabastatud töökohustusest;
- 3) alla 16-aastased lapsed;
- 4) naissoost isikud, kes on vanemad kui 60 aastat ja meessoost isikud, kes on vanemad kui 65 aastat;
- 5) naissoost isikud, alates raseduse neljandast kuust kuni sünnituseni ja kaks kuud pärast sünnitust;
- 6) alla 12-aastase lapse üks vanematest või hooldaja;
- 7) töövõimetus isikud;
- 8) vaimsete ja füüsiliste puuetega isikud ja nende hooldajad.

[Paragrahvi 40 sõnastus kuni 30. 04. 2003]

§ 40. Töökohustuse otsustamiseks pädevad organid

- (1) Töökohustuse otsustamiseks sõjaseisukorra ajal on pädev valla- või linnavalitsus kaitseväe ülemjuhataja ettepanekul.
- (2) Töökohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

[Paragrahvi 40 sõnastus alates 1. 05. 2003]

§ 40. Töökohustuse otsustamiseks pädevad organid

(1) Töökohustuse otsustamiseks sõjaseisukorra ajal on pädev kaitseväe ülemjuhataja ja talle alluvad ülemad.

(2) Töökohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

[RT I 2003, 13, 69 - jõust. 1. 05. 2003]

§ 41. Töökohustuse kestus ja tingimused

(1) Töökohustuse kestuseks on kuni 12 päeva.

(2) Isikuid võib kohustada ilmuma töökohustuse täitmisele koos vajalike töövahendite ja sõidukitega nende olemasolu korral.

§ 42. Töökohustuse hüvitamine

Töökohustuse täitmise ajal peatub töökohustuse saanud töötaja töölepingu seaduse § 55 punkti 5 järgi. Töötajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele.

6¹. peatükk JÄRELEVALVE

§ 42¹. Järelevalve

Järelevalvet käesoleva seaduse täitmise üle oma pädevuse piires teostab:

- 1) Vabariigi Valitsus;
- 2) vastav ministeerium oma valitsemisalas;
- 3) maavanem;
- 4) valla- või linnavalitsus;
- 5) kaitseväe ülemjuhataja.

6². peatükk VASTUTUS

§ 42². Vara sundvõõrandamiseks või sundkasutamisele võtmiseks pädeva voliniku tegevuse takistamine

(1) Sõjaseisukorra ajal riigikaitseliseks vajaduseks vara sundvõõrandamiseks ja sundkasutusele võtmiseks pädeva voliniku tegevuse takistamise eest vara sundvõõrandamisel või sundkasutusele võtmisel – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärtegudele kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364) üldosa ja väärteomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313) sätteid.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on politseiprefektuur.

7. peatükk

LÕPPSÄTTED

§-d 43–44. [Kehtetud - RT I 2002, 63, 387]

§-d 45–46. [Käesolevast tekstist välja jäetud]